

Jaarverslag 2019

Mei 2020

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
<i>Missie en doelen</i>	3
2. Ontwikkelingen en resultaten	5
2.1 Politieke context	5
2.2 Structurele dialoog als randvoorwaarde	5
2.2 Prioriteit 1: Boodschap is de basis	6
2.3 Resultaten overige MVO-dossiers	9
2.4 Prioriteit 2: Wetgeving	11
2.5 Ontwikkelingen Platform	13
3. Financieel overzicht	14
Bijlage I – Lijst deelnemende organisaties 2019	16

1. Inleiding

Missie en doelen

Ook in 2019 opereerde het MVO Platform volgens de missie uit het strategieplan 2016-2020: *Bedrijven nemen over de hele keten verantwoordelijkheid voor de effecten van hun activiteiten op sociaal mensenrechten-, ecologisch en economisch gebied, leggen daarover verantwoording af en gaan de dialoog aan met belanghebbenden.* Het MVO Platform stelt zich twee doelen om hieraan bij te dragen:

1. Een *sterk maatschappelijk middenveld* gericht op het verbeteren van het gedrag en het beleid van bedrijven en op beter overheidsbeleid voor MVO
2. De Nederlandse overheid vervult een *krachtige rol*, ook in de internationale context, door enerzijds maatschappelijk verantwoord ondernemen ambitieus te stimuleren, en anderzijds ervoor zorg te dragen dat bedrijven ter verantwoording geroepen kunnen worden.

Zie het strategieplan 2016-2020 voor een uitgebreide omschrijving van de doelen en subdoelen.

In onderstaande tabellen is weergegeven welke doelen en indicatoren het MVO Platform zichzelf heeft gesteld voor 2019 om aan bovengenoemde doelen bij te dragen. Hoofdstuk 2 gaat in op de politieke context en de lobbyresultaten van het MVO Platform, gevolgd door de interne ontwikkelingen en resultaten. Een overzicht van de meer kwantitatieve resultaten is te vinden in het activiteitenoverzicht in hoofdstuk 3. Tot slot staat in hoofdstuk 4 de financiële rapportage van het MVO Platform voor 2019.

Uitwerking doel 1 – Een sterk maatschappelijk middenveld

Doelen m.b.t. coördinatiepunt MVO Platform 2019:	Indicatoren 2019:
<p>Platformleden beschikken over de benodigde kennis, informatie, expertise en netwerk om effectief om overheden en bedrijven effectief te beïnvloeden.</p> <p>Platformleden vergroten hun slagkracht doordat zij beschikken over het juiste netwerk, informatie en faciliteiten om kansen voor samenwerking en afstemming met andere platformleden te gebruiken en duplicatie van werk voorkomen.</p> <p>In 2019 wordt speciale aandacht besteed aan de uitwisseling en afstemming met betrekking tot bedrijfsbeïnvloeding in specifieke sectoren en/of specifieke onderwerpen, zoals leefbaar loon/inkomen, de verduurzaming van supermarkten en de voortgang en resultaten van IMVO-convenanten. De inhoud van bijeenkomsten worden gedurende het jaar in overleg met leden bepaald en zijn afhankelijk van politieke ontwikkelingen en prioriteiten.</p> <p>Het bovenstaande geldt daarnaast specifiek voor de politieke onderwerpen en de prioriteiten van het MVO Platform in 2019, zoals de boodschap van de Nederlandse overheid, wetgeving en de verschillende aangekondigde evaluaties. Deze zijn afhankelijk van de politieke context.</p>	<p>Platformleden zijn tevreden over de kennis, informatie, expertise en netwerk die zij ontvangen vanuit het MVO Platform.</p> <p>Hierin staan de vernieuwde politieke context en ontwikkelingen, o.a. beïnvloed door het nieuwe kabinet, centraal.</p> <p>Platformleden herkennen en gebruiken de kansen voor samenwerking met andere platformleden en voorkomen duplicatie van werkzaamheden.</p> <p>Platformleden zijn bekend met de verschillende (mogelijke) strategieën van bedrijf beïnvloeding die door leden van het MVO Platform worden gebruikt, herkennen complementariteit en stemmen af waar dit wenselijk is.</p>

Uitwerking doel 2 – Een krachtige Nederlandse overheid

Doelen m.b.t. coördinatiepunt MVO Platform 2019:	Indicatoren 2019:
<ul style="list-style-type: none"> - Het MVO Platform weet haar positie als gesprekspartner rondom MVO-beleid met het kabinet, Kamerleden en het ministerie te behouden en te versterken, al dan niet in de vorm van een multi-stakeholderdialoog. - De strategie van het MVO Platform blijft effectief in het beïnvloeden van overheidsbeleid en wet- en regelgeving van het nieuwe Kabinet, om zo te kunnen bijdragen aan de missie en de doelen van het platform. <p>In 2019 heeft het MVO Platform de volgende twee prioriteiten, waarop zij agenda-zettend wil zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De overheid heeft een heldere boodschap over MVO richting bedrijven, gebaseerd op de internationaal erkende MVO-normen. - Er is draagvlak onder relevante politieke partijen, experts, maatschappelijke organisaties en bedrijven, voor due diligence-wetgeving. <p>Daarnaast werkt het MVO Platform meer reactief op andere dossiers. De doelen voor 2019 zijn daarbij afhankelijk van de politieke realiteit en ontwikkelingen. Hieronder staan enkele verwachte doelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De aangekondigde en verwachte evaluaties van MVO-beleid en IMVO-convenanten, geven een realistisch beeld van de voortgang en tekortkomingen van beleid. - De Nederlandse overheid stelt Rijksbreed MVO-voorwaarden voor bedrijven die (financiële- en niet-financiële) ondersteuning ontvangen, gebaseerd op de OESO-richtlijnen en UNGP's. <p>Het Nederlandse NAP wordt herzien, met als doel dat de Nederlandse overheid hiermee de UNGP's volledig implementeert met concretere doelstellingen en stakeholderbetrokkenheid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Het MVO Platform voert een structurele dialoog met het ministerie en het kabinet rondom het MVO-beleid. - Woordvoerders MVO zijn bekend met de volgende standpunten van het MVO Platform en refereren hiernaar of zijn in contact met het MVO Platform voor verdieping: - De tekortkomingen van het huidige beleid rondom de informatievoorziening van de Nederlandse overheid en de suggesties voor verbetering van het MVO Platform. - Relevante bewindspersonen, experts, organisaties en welwillende bedrijven zijn op de hoogte van de internationale ontwikkelingen en de standpunten van het MVO Platform op het gebied van due diligence wetgeving. - De standpunten (noodzaak tot) en suggesties van het MVO Platform rondom aanvullende maatregelen voor het risicosectorenbeleid en MVO-beleid in brede zin. - De tekortkomingen van het huidige NAP en de suggesties voor verbeteringen van het MVO Platform, waarbij internationaal geleerde lessen zijn meegenomen. - De tekortkomingen en beperkingen van de huidige MVO-voorwaarden en bekend met de suggesties van het MVO Platform ter verbetering en de noodzaak om te komen tot Rijksbrede MVO-voorwaarden, gebaseerd op de OESO-richtlijnen en de UNGP's.

2. Ontwikkelingen en resultaten

Dit hoofdstuk begint met een beschrijving van de politieke context en ontwikkelingen in 2019, gevolgd door de resultaten van het werk van het MVO Platform. Eerst zijn de lobbyresultaten voor prioriteit 1 en de resultaten op overige MVO-dossiers beschreven, gevolgd door de lobbyresultaten voor prioriteit 2 en overige bindende MVO-maatregelen. Een kwantitatief overzicht van alle activiteiten is te vinden in hoofdstuk 3.

2.1 Politieke context

In het begin van het jaar lagen er veel uitdagingen om MVO weer hoog op de agenda te krijgen en de dialoog tussen de overheid het maatschappelijk middenveld weer op te bouwen. Het kabinet had in 2018 vooral veel belangstelling voor het bedrijfsleven en de internationale MVO-richtlijnen leken slechts een bijrol te krijgen in het MVO-beleid. Minister Kaag toonde weinig ambitie in haar beleidsnota 'Investeren in perspectief' en de bijbehorende handelsagenda en bij EZK leek het MVO-beleid en ook de kennis hierover nagenoeg te zijn verdwenen. Een (structurele) beleidsdialoog over MVO-beleid tussen maatschappelijke organisaties en de overheid ontbrak sinds het aantreden van het nieuwe kabinet, waardoor het MVO Platform genoodzaakt was om veel tijd te investeren in het opzetten en verbeteren hiervan.

Ondanks dat de roep naar due diligence wetgeving in steeds meer landen sterker werd, bleef minister Kaag gedurende het jaar herhalen dat er in Nederland pas na de convenantenevaluatie in 2020 zal worden nagedacht over aanvullende maatregelen voor MVO-beleid. Daarnaast lopen belangrijke publicaties, zoals de evaluatie van het MVO-beleid van de IOB en het SER-advies over de relatie IMVO en SDG's, behoorlijk wat vertraging op. In de loop van 2019 is er echter beweging gekomen in de ontwikkeling van aanvullend bindend beleid binnen een 'doordachte mix van beleidsinstrumenten'.

In mei wordt, onverwacht, de Wet Zorgplicht Kinderarbeid (die al begin 2017 was goedgekeurd in de Tweede Kamer) aangenomen door de Eerste Kamer. Vervolgens presenteert de Adviesraad voor Internationale Vraagstukken (AIV) haar advies over mensenrechten en de SDG's en hierin beveelt zij het kabinet onder meer aan om naast vrijwillige initiatieven, ook bindende regelgeving te introduceren in het MVO-beleid, om zo een gelijk speelveld te creëren en achterblijvers aan te pakken. Uit de Kamer komt het verzoek aan Kaag om voortgang te maken met de afspraak in het regeerakkoord dat na twee jaar wordt gezien of aanvullende IMVO-maatregelen nodig zijn. Tijdens het AO IMVO in juni uit coalitiepartij ChristenUnie zich opvallend scherp over de manier waarop minister Kaag invulling geeft aan deze afspraken en uit de partij haar zorgen over of er voldoende tijd is om in deze kabinetsperiode invulling te geven aan bindende maatregelen. Hieraan wordt gehoor gegeven: net na de zomer presenteert minister Kaag het project 'IMVO-maatregelen in perspectief', waarmee het ministerie de bouwstenen wil verzamelen voor nieuw IMVO-beleid en bepalen of vernieuwing/aanvulling van het MVO-beleid nodig is. Doel is om in oktober 2020 te komen tot een voorstel voor toekomstig beleid bestaande uit (dwingende) maatregelen waarmee Nederland de naleving van de OESO-richtlijnen en de UNGP's door bedrijven efficiënt en effectief kan stimuleren en afdwingen, zonder hierbij disproportionele druk op bedrijven en andere actoren te leggen. Onderdeel van dit project zijn verschillende onderzoeken en evaluaties, waarbij diverse stakeholders worden betrokken.

2.2. Structurele dialoog als randvoorwaarde

De inzet van het MVO Platform en van haar leden in 2018 en 2019 om de beleidsdialoog met het ministerie te verbeteren en zichtbaar te zijn als hét platform voor maatschappelijk verantwoord ondernemen, werpt in 2019 haar vruchten af. Begin 2019 trekt het MVO Platform op met VNO-NCW om een gezamenlijk voorstel voor een geïnstitutionaliseerde multi-stakeholderdialoog voor MVO-beleid aan te bieden aan het ministerie van Buitenlandse Zaken. Het ministerie stond positief

tegenover dit voorstel en dat heeft ertoe geleid dat de drie geledingen (BZ, VNO NCW en het MVO Platform) met elkaar in gesprek zijn gegaan om dit verder vorm te geven. Dit proces verliep in eerste instantie traag en werd in de zomer ingehaald door een ambitieus plan van de overheid met het opzetten van het project 'IMVO-maatregelen in perspectief'.

IMVO-maatregelen in perspectief

Het project 'IMVO-maatregelen in perspectief'¹, waarmee het ministerie wil komen tot een voorstel voor toekomstig beleid, bestaande uit (dwingende) maatregelen, waarmee Nederland de naleving van de OESO-richtlijnen en de UNGP's door bedrijven efficiënt en effectief kan stimuleren en afdwingen, ging in oktober 2019 van start. Het project bestaat uit diverse expertsessies en high level bijeenkomsten, waarbij directies en experts van maatschappelijke organisaties/leden van het MVO Platform betrokken worden, net als wetenschappelijke experts en het bedrijfsleven. De planning is dat voor de zomer in 2020 de eerste contouren van nieuw beleid worden gevormd en dat minister Kaag deze in het najaar van 2020 aan de Tweede Kamer zal presenteren. Het MVO Platform werd vanaf het begin betrokken bij dit project. Het coördinatiepunt gaf input op de opzet van het project en coördineerde de deelname van leden, zowel organisatorisch als inhoudelijk². In 2019 waren de belangrijkste onderdelen van dit project waar het MVO Platform actief bij betrokken was de high-level bijeenkomst op 30 oktober³, de brede stakeholderbijeenkomst op 19 november en de stakeholderconsultatie van de IMVO-convenantenevaluatie.

Multi-stakeholderdialoog MVO-beleid

Het MVO Platform heeft zich ingezet voor de multi-stakeholderdialoog met BZ en VNO-NCW.⁴ Uiteindelijk is er eind 2019/begin 2020 een overeenstemming gekomen tussen de drie geledingen om deze dialoog in 2020 te starten. De intentie van alle partijen is om de dialoog eind 2020 te evalueren en vervolgens te kijken of en hoe deze dialoog voortgezet zal worden. Deze inzet heeft ervoor gezorgd dat de dialoog met het ministerie is verbeterd, maar ook Kamerleden en andere instanties wisten het MVO Platform te vinden. Dit is enerzijds het resultaat van de inspanningen en ontwikkelingen zoals hierboven beschreven, maar ook het werk op specifieke beleidsonderwerpen in het kader van de 'boodschap van de overheid' en van de werkgroep wetgeving.

2.2 Prioriteit 1: Boodschap is de basis

Een effectief MVO-beleid begint met een heldere boodschap vanuit de overheid over wat zij van bedrijven verwacht, gebaseerd op de internationale MVO-richtlijnen (o.a. de UNGP's en OESO-richtlijnen) waar de Nederlandse overheid zich aan heeft gecommitteerd en waar zij een praktische vertaalslag van zou moeten maken. De informatievoorziening van de overheid aan bedrijven op het gebied van MVO was zwak en vrijblijvend en daarom was één van de belangrijkste prioriteiten van het MVO Platform voor 2019 om de overheid aan te spreken op haar verantwoordelijkheid voor deze informatievoorziening en boodschap, met het doel dat deze Rijksbreed en coherent verbetert en verheldert. In het begin van het jaar heeft het MVO Platform deze doelstelling verder uitgewerkt, onder anderen in een interne sessie met leden.

Door diverse ontwikkelingen in 2020, met het aannemen van de WZK, de toenemende urgentie om toe te werken naar brede due diligence wetgeving en later ook het project 'IMVO-maatregelen in perspectief', heeft het MVO Platform haar prioriteiten, in overleg met het Platform, gedurende het jaar verlegd. Het belang van een doordachte mix aan IMVO-maatregelen kwam centraal te staan. Toch

¹ Website project '[IMVO-maatregelen in perspectief](#)' eind 2019 gelanceerd door Ministerie.

² [Uitgangspunten deelname MVO Platform](#); [Interne briefing Kick-off bijeenkomst](#)

³ Het coördinatiepunt is hierbij betrokken, samen met een delegatie van leden, bestaande uit de stuurgroepleden (FNV, SOMO, Oxfam Novib en Max Havelaar), aangevuld met enkele ander leden (Both Ends, Arisa en ActionAid), waarmee de diversiteit aan expertise en soort organisaties in het MVO Platform is vertegenwoordigd. Daarnaast is partner OECD Watch ook betrokken.

⁴ [Update multi-stakeholderdialoog VNO-NCW, BZ en MVO Platform](#)

zijn er diverse resultaten behaald die hebben bijgedragen aan een heldere MVO-boodschap vanuit de overheid en meer coherentie tussen verschillende instrumenten.

Visie SDG's en MVO

Het MVO Platform had in 2018 al haar visiedocument over de relatie tussen de SDG's en IMVO gepubliceerd en gedeeld met de SER. Begin 2019 presenteerde het MVO Platform deze tijdens een expertsessie van 'Building Change' en in maart tijdens een consultatie van de SER, in het kader van het advies over het onderwerp voor minister Kaag. Toen bleek al dat de SER de hoofdlijnen van het visiedocument van het MVO Platform leek over te nemen, namelijk dat het naleven van de MVO-normen en het doen van due diligence de belangrijkste bijdrage is die bedrijven kunnen leveren aan het behalen van de SDG's. Het advies van de SER werd eind oktober gepresenteerd aan de Tweede Kamer. De kernboodschap kwam overeen met de visie van het MVO Platform en daarbij stelde de SER dat bedrijven nog te weinig doen om de SDG's te behalen. Het advies betreft een belangrijke boodschap, maar de vraag is hoe dit door minister Kaag, maar ook door andere ministeries wordt opgepakt. Minister Kaag neemt dit onderzoek mee binnen het project 'IMVO-maatregelen in perspectief', dus de uiteindelijke politieke uitwerking laat nog even op zich wachten. De boodschap versterkt in de tussentijd wel al de lobby van het MVO Platform, zowel voor het benadrukken van de MVO-normen bij BZ en EZK en bij het benadrukken van de noodzaak en urgentie voor aanvullende en bindende maatregelen.

IOB-evaluatie

Het concept-rapport van de evaluatie naar het IMVO-beleid 2012-2018, waar de IOB in 2018 mee was begonnen, werd in mei dit jaar voorgelegd aan stakeholders, waaronder het MVO Platform. Het rapport liet geen rooskleurig beeld zien van de effectiviteit van het MVO-beleid van de laatste jaren. Het is grotendeels onduidelijk hoe het beleid heeft bijgedragen aan de naleving van de OESO-richtlijnen door bedrijven en het voorkomen en verminderen van risico's op schade aan mens en milieu in productieketens. De inbreng van het MVO Platform en van individuele leden was goed zichtbaar in het rapport. Het duurde nog tot aan december 2019 totdat het definitieve rapport naar de Tweede Kamer werd gestuurd en de resultaten van het onderzoek ook daadwerkelijk gebruikt konden worden. Opvallend was dat, ondanks de kritische observaties op specifieke diverse beleidsinstrumenten, er weinig algehele conclusies werden getrokken. Het MVO Platform trok deze conclusies wel en publiceerde een reactie⁵ waarin ze stelt dat het hoog tijd wordt voor een grondige herziening van het Nederlandse MVO-beleid, waarin de overheid kiest voor een 'doordachte mix' van vrijwillige én bindende beleidsmaatregelen. Het MVO Platform roept de minister ook op om de aanbevelingen van de IOB over ambassades en beleidscoherentie alsnog over te nemen.

MVO-voorwaarden EZK

Het MVO Platform pleit ervoor dat de Nederlandse overheid rijksbreed een éénduidige boodschap en coherent beleid uitdraagt. Dit betekent MVO-voorwaarden aan alle financiële steun voor bedrijven, op basis van de OESO-richtlijnen. Dit geldt al enige tijd voor het instrumentarium dat onder Buitenlandse Zaken valt, maar nog niet voor instrumenten van EZK. Deze volgde in juli en de staatssecretaris gaf aan nog tot het eind van 2019 de tijd te nemen om te onderzoeken hoe MVO-voorwaarden kunnen worden verbonden aan EZK-financieringsinstrumenten. Wel wordt de grondstofscanner van EZK uitgebreid met informatie over de herkomst en IMVO-risico's van grondstoffen en complimenteert de staatssecretaris het MVO Platform het haar 'goede werk'. Kleine stapjes, die bij lijken te dragen aan het begrip en enige verschuiving binnen het ministerie, maar de urgentie ontbreekt nog en grote stappen blijven uit.

EZK en de afdeling Internationale Programma's van de RVO besloten onderzoek te doen naar hoe de bestaande MVO-kaders voor internationale instrumenten (BZ) geschikt gemaakt kunnen worden voor

⁵ [Reactie MVO Platform IOB-evaluatie IMVO-beleid, 16 dec](#)

nationale programma's (EZK). Eind van het jaar zijn 30 instrumenten geïdentificeerd waar MVO-voorwaarden, binnen het huidige subsidiekader, gesteld zouden kunnen worden. Een interessante ontwikkeling die uiteindelijk bijdraagt aan geleidelijke invoering van MVO-voorwaarden in EZK-instrumenten in de komende jaren.

Invest-NL

In 2018 leverde het MVO Platform input voor de consultatie over het wetsvoorstel Invest-NL, maar in het wetsvoorstel dat EZK eind januari 2019 naar de Tweede Kamer stuurt lijkt niet veel te zijn veranderd. Invest-NL blijft zelf verantwoordelijk voor MVO-beleid dat moet voldoen aan 'algemeen aanvaarde standaarden', zonder dat dit wordt gespecificeerd. PvdA, SP en GroenLinks stellen diverse kritische vragen in hun schriftelijke reactie op het wetsvoorstel. GroenLinks en SP dienen een amendement in dat regelt dat het kabinet de MVO-voorwaarden vaststelt voor financiering van bedrijven, in plaats van Invest-NL zelf, maar dit behaalt helaas geen meerderheid. De PvdA krijgt wel een toezegging dat Invest-NL een adviesraad met daarin vakbonden en maatschappelijke organisaties zal oprichten. Voor de financiering van internationale activiteiten wordt een 'zusje' van Invest-NL opgericht: Invest-International. Het wetsvoorstel hiervoor wordt in het najaar van 2020 naar de Kamer gestuurd.

MVO-voorwaarden BHOS

In haar brief 'Internationaal financieren in perspectief'⁶ benadrukt minister Kaag dat bedrijven die gebruik willen maken van het internationale financieringsinstrumentarium van de overheid worden getoetst op de OESO-richtlijnen en dat de nadruk ligt op 'verbeteren' in plaats van uitsluiting. Daarbij kondigt de minister ook aan dat de RVO in 2019 de IMVO-component van alle internationale RVO-regelingen in lijn brengt met het vernieuwde MVO-uitvoeringskader. Hierdoor worden de voorwaarden rondom het implementeren van de OESO-richtlijnen eenduidiger, wat de implementatie ervan zal verbeteren. Kamerleden stellen veel vragen over de update van minister Kaag, onder meer over de manier waarop 'onderschrijven van de OESO-richtlijnen' wordt getoetst en hoe de uitsluitingsprocedure werkt.

Op 8 maart organiseerde de RVO een workshop om het MVO-uitvoeringskader met stakeholders te bespreken. Deelnemers, waaronder het MVO Platform, konden suggesties doen. Het was een interessante bijeenkomst, waarbij leden van het MVO Platform de ruimte kregen om input te geven. Termen als 'proportionaliteit' riepen veel vragen op.

MVO in handelsmissies

Begin 2019 diende het Kamerlid Alkaya (SP) een gewijzigde motie in over het uitsluiten van bedrijven van handelsmissies, die met 76 voorstemmen werd aangenomen. De motie vraagt de regering om bedrijven die zich niet aan de OESO-richtlijnen houden de deelname aan handelsmissies te ontzeggen, totdat bedrijven kunnen laten zien dat zij due diligence uitvoeren. De motie zorgt ervoor dat Minister Kaag het MVO-kader voor handelsmissies eind mei aanscherpt.⁷ Bedrijven moeten nu bij aanmelding laten zien hoe zij de zes stappen van due diligence uitvoeren en ook zijn er meer criteria die aanleiding vormen voor een gesprek, verbetertraject of zelfs directe uitsluiting. Het komt nu aan op een goede uitvoering van dit beleid door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en het ministerie. Van de RVO is ook begrepen dat het uitvoeringsorgaan nu meer capaciteit krijgt om dit nieuwe beleid te implementeren en de 'zelfscans' van bedrijven steekproefsgewijs te toetsen.

In juni zijn tijdens het AO Handelsbevordering nog vragen gesteld over de toetsende rol van de RVO als uitvoeringsorganisatie en het belang van onafhankelijke toetsing en toezicht. Dit levert geen wijzigingen in het beleid op: Kaag benadrukt dat de RVO hier goed toe in staat is.

⁶ Brief Kaag: [Internationaal financieren in perspectief: kansen pakken, resultaten boeken. 15 feb 2020](#)

⁷ [Update MVO Platform: aanscherping MVO-beleid bij handelsmissies](#)

MVO-richtlijnen voor ambassades

Ambassades spelen een belangrijke rol in het uitdragen van MVO-beleid richting overheden en richting Nederlandse bedrijven die in deze landen zakendoen. In 2018 nam minister Kaag een motie van GroenLinks over die vroeg om uitbreiding van de MVO-richtlijnen voor ambassades. In 2019 werden de bestaande MVO-richtlijnen herzien en heeft het MVO Platform input hiervoor geleverd.⁸ Het MVO Platform ziet voor ambassades een belangrijke rol weggelegd in het bereiken van het beleidsdoel van het MVO-beleid van de overheid, onder andere door voorlichting richting bedrijven, het stellen van MVO-voorwaarden, de implementatie van IMVO-convenanten en het bevorderen van MVO richting lokale overheden. In november werden de nieuwe richtlijnen gepubliceerd⁹. Helaas werden de suggesties van het MVO Platform nauwelijks overgenomen en lijkt er met de nieuwe richtlijnen geen invulling te worden gegeven aan de motie. De richtlijnen zijn volledig optioneel en stellen geen concrete (MVO)-voorwaarden aan steun voor bedrijven en projecten. Hoewel er wordt gesproken over een nieuwe toolkit en training aan ambassades, is hierover (nog) niets gepubliceerd. Tijdens het AO IMVO in maart 2020 besteden GroenLinks en de PvdA hier aandacht aan.

2.3 Resultaten overige MVO-dossiers

Convenantenbeleid

Het IMVO-convenantenbeleid was ook in 2019 het belangrijkste MVO-instrument van de Nederlandse overheid, maar gezien de op handen zijnde evaluatie van de IMVO-convenanten ligt er veel minder druk op vanuit de Kamer en het ministerie. In 2019 zijn drie nieuwe convenanten afgesloten: natuursteen, metallurgie en sierteelt. Over land- en tuinbouw en windenergie wordt (nog steeds) onderhandeld. Verder is er in 2019 een aantal kritische voortgangsrapportages verschenen, zoals de jaarrapportages van de goud-, banken- en voedingsmiddelen-convenanten. Hoewel er volgens de rapportages stappen zijn gezet door de aangesloten bedrijven, blijkt de voortgang op verschillende vlakken stroef. Ook de rapportage van het bankenconvenant, dat eind 2019 afloopt, is erg kritisch en spreekt zelfs de verwachting uit dat het convenant zijn doel niet gaat bereiken. Het MVO Platform heeft hier ook aandacht aan besteed in de lobby.

In april verscheen het langverwachte rapport van het NCP over de naleving van OESO-richtlijnen in de olie- en gassector, een risicosector die heeft geweigerd een convenant af te sluiten. Volgens het rapport, waarover ook dagblad Trouw berichtte, is de naleving van de OESO-richtlijnen in de sector gebrekkig, transparante rapportages en klachtenmechanismen ontbreken en de kwantiteit en kwaliteit van de inspanningen in de sector laten te wensen over. Het kabinet vraagt de sector om in het eerste kwartaal van 2020 met een plan van aanpak te komen.

Evaluatie convenantenbeleid

In 2019 richtte het MVO Platform zich vooral op de aangekondigde IMVO-convenantenevaluatie. Het MVO Platform organiseerde in 2019 tweemaal een interne sessie voor leden die betrokken en geïnteresseerd zijn in de IMVO-convenanten om, enerzijds een visiestuk over de opzet van de evaluatie te ontwikkelen en anderzijds om ervaringen en observaties over het functioneren van de convenanten samen te brengen, ter input van de evaluatie. In mei organiseerde het ministerie een bijeenkomst waar stakeholders werd gevraagd input te leveren op de Terms of Reference van de convenantenevaluatie. Het MVO Platform heeft hiervoor, samen met leden, een visiestuk ontwikkeld, met daarin een gezamenlijke visie op de onderzoeksvragen voor de evaluatie¹⁰. Tijdens de

⁸ [Input MVO Platform voor herziening MVO-richtlijnen voor ambassades](#)

⁹ [Factsheet richtlijnen IMVO voor Nederlandse ambassades](#)

¹⁰ [Visie MVO Platform evalueren IMVO-convenantenbeleid](#)

bijeenkomst lijkt het erop dat het ministerie de lijn van het MVO Platform-visiestuk grotendeels zal volgen.

Er wordt een referentiegroep opgericht, waarin ook maatschappelijke organisaties en vakbonden zijn vertegenwoordigd. Zorgpunten zijn de lange duur van de evaluatie en of de evaluatie ook de uitvoering van due diligence door individuele bedrijven onderzoekt. In oktober wordt de tijdslijn van de evaluatie van de IMVO-convenanten naar de Kamer gestuurd, waaruit blijkt dat het rapport voor de zomer van 2020 wordt opgeleverd. In december ontwikkelt het MVO Platform, samen met leden, een interne briefing met observaties over het functioneren van het convenantenbeleid die leden kunnen gebruiken als zij om input worden gevraagd tijdens de evaluatie. Het MVO Platform heeft begin 2020 hiervan ook een publieke versie gepubliceerd.¹¹

Implementatie convenanten

Voor lidorganisaties die betrokken zijn bij de implementatie van de IMVO-convenanten was de financiering van hun inzet vooral in het begin van het jaar onzeker. Eerdere financiering was eind 2018 afgelopen en al lange tijd werd een convenantenloket bij de RVO aangekondigd. De opening van het Fonds Verantwoord Ondernemen en het bijpassende raamwerk werd meerdere malen uitgesteld en er was veel kritiek op de opzet, voorwaarden en de hoogte van de bijdrage.

Op 16 mei organiseerde de SER een bijeenkomst¹² over de rol van maatschappelijke organisaties in de convenanten. Hieruit volgde een conceptnotitie van de SER die veel vragen opleverde. Het MVO Platform (op basis van leden) reageerde naar de SER met veel aanmerkingen en de boodschap dat de notitie géén weerspiegeling vormt van de visie/input van maatschappelijke organisaties. Belangrijke elementen ontbreken: o.a. dat de belangrijkste redenen waarom de convenanten tot nu toe onvoldoende effectief zijn, vooral/ook bij de rol van bedrijven ligt. De notitie heeft geen opvolging meer gekregen.

NAP

Ter voorbereiding van het AO Mensenrechtenbeleid in juni heeft het MVO Platform bij verschillende partijen aangedrongen op het herzien van het NAP en het blijven rapporteren over de inzet op het dossier mensenrechten en het bedrijfsleven in de jaarlijkse Mensenrechtenrapportages. Het doel hiervan was om ook bij de mensenrechtentak van BZ de inzet op mensenrechten en het bedrijfsleven hoog te houden, het onderwerp dreigde van de agenda van deze afdeling te verdwijnen. Dit had resultaat, GroenLinks stelde verschillende vragen en diende uiteindelijk een motie in die het kabinet vroeg om in het nieuwe NAP 'extra maatregelen' te nemen om de naleving van de UNGP's te bevorderen. Ook de AIV pleitte in haar rapport voor herziening van het NAP. Kort hierna kondigde minister Kaag aan dat er een herziening van het NAP komt, waarvoor een analyse wordt gedaan van waar (eventueel) aanvullend beleid nodig is en ook belanghebbenden bij worden betrokken. Later wordt duidelijk dat de herziening van het NAP, en daarmee het werk op pijler 3 uit de UNGP's, in 2020 zal worden opgestart en daarmee aanvullend is op het project IMVO-Maatregelen in Perspectief, dat zich vooral op pijler 2 zal richten.

ECCJ

Het MVO Platform is medeoprichter en stuurgroeplid van de *European Coalition for Corporate Justice* (ECCJ), een Europees netwerk dat nationale coalities en maatschappelijke organisaties uit meer dan 10 Europese landen. De inzet van het MVO Platform voor deze extra module wordt mogelijk gemaakt door SOMO. ECCJ streeft naar Europese wet- en regelgeving die maatschappelijke plichten en aansprakelijkheid van bedrijven vastlegt. Sinds enige jaren is wetgeving voor MVO, en met name *mandatory human rights due diligence* (mHRDD) internationaal in opkomst. Onderdelen van MVO en

¹¹ [Observaties IMVO-convenantenbeleid](#), feb. 2020 (voorbereid in 2019)

¹² [Verslag bijeenkomst 'Rollen maatschappelijk middenveld in convenanten'](#)

met name due diligence zijn in diverse landen in wetgeving vastgelegd en in andere landen onderwerp van debat. ECCJ heeft van mHRDD een speerpunt gemaakt in de meerjarenstrategie. Het MVO Platform was nauw betrokken bij de werkgroep mHRDD, zie ook prioriteit 2. Het MVO Platform vulde ook de enquête voor het due diligence-onderzoek van het BIICL in.

2.4 Prioriteit 2: Wetgeving

MVO-wetgeving was in 2019 één van de belangrijkste prioriteiten voor het MVO Platform. Hoewel bindende maatregelen met betrekking tot MVO al sinds de oprichting van het MVO Platform op de agenda staan, was er niet eerder zo'n momentum voor brede due diligence maatregelen in Nederland. Begin 2018 heeft het MVO Platform een werkgroep opgericht waar geïnteresseerde leden samenwerkten om in Nederland te komen tot due diligence-wetgeving. In de loop van 2018 is besloten om dit één van de belangrijkste prioriteiten voor het MVO Platform te maken voor de periode 2018 – 2020 en om een trekkende rol te spelen in 1) kennisopbouw en het opbouwen van een netwerk (van externe partijen die mogelijk lid kunnen worden van de werkgroep); 2) het ontwikkelen van het wetgevingsvoorstel; 3) Het ontwikkelen van een politieke strategie om breed draagvlak te creëren voor wetgeving en wetgeving aangenomen te krijgen in Nederland; 4) mogelijk het opzetten van een publiekscampagne. Het MVO Platform werkt hierin samen met derden, zoals maatschappelijke organisaties die geen lid zijn van het platform, experts, opinieleiders, koplopers uit bedrijven etc.

In deze paragraaf worden de resultaten op het gebied van wetgeving uit 2019 beschreven. Dit betreft onder anderen de resultaten van de werkgroep wetgeving. Tegelijkertijd is het deze prioriteit nauw verbonden met andere lobby en werkzaamheden van het MVO Platform. De rol voor het coördinatiepunt van het MVO Platform ligt onder meer in het integreren van de (tussentijdse) uitkomsten van de werkgroep 'due diligence wetgeving' in de reguliere lobby van het MVO Platform, zoals in de lobby voor AO's en ervoor zorgen dat de lobby voor verschillende thema's complementair aan elkaar zijn en elkaar versterken. Ook richtte het coördinatiepunt van het MVO Platform zich op neven-onderwerpen die belangrijk zijn voor de totstandkoming van wetgeving, zoals het convenantenbeleid en de doordachte mix, en de Wet Zorgplicht Kinderarbeid.

De contouren van een wetsvoorstel zijn ontwikkeld in samenwerking met juristen, bedrijven en andere deskundigen. Hierin zijn ook de eerste contouren van de benodigde handhavings- en toezicht systeem opgenomen, die worden doorontwikkeld binnen het MVO Platform in 2020. Daarnaast zijn negen verschillende cases uitgewerkt van betrokkenheid van Nederlandse bedrijven bij negatieve impacts op mensenrechten, milieu en/of klimaat om daarmee te onderzoeken voor welke problemen een wet een oplossing zou bieden. Eerste contacten zijn gelegd met verschillende bedrijven en juristen, als basis voor het vormen van een brede coalitie die in potentie in de volgende fase (2020) verder kan worden uitgebreid. En er is politiek draagvlak voor brede due diligence wetgeving bij tenminste de SP, GroenLinks, de PvdA en de ChristenUnie, om het wetsvoorstel verder te brengen in de Tweede Kamer en eventueel bij coalitieonderhandelingen. Ook is er gewerkt aan het leggen van contacten en het vergroten van het draagvlak bij andere partijen.

Wet Zorgplicht Kinderarbeid (WZK)

Eind 2018 had de Wet Zorgplicht Kinderarbeid weinig steun in de Eerste Kamer en omdat de kansen om dit tij te keren laag leken, was er in het platform voor gekozen om geen prioriteit te geven aan de WZK. In april leek er (onverwacht) toch ruimte te ontstaan voor het aannemen van de wet. Hierdoor is besloten om hier toch op in te zetten en met resultaat. Tijdens het debat in de Eerste Kamer noemt de PvdA dat de wet onderdeel kan zijn van een 'doordachte mix aan beleidsmaatregelen'. Het MVO Platform wordt in de Eerste Kamer veelvuldig aangehaald. Boodschap van het MVO Platform is: *Uiteraard zouden wij liever een brede due diligence wet willen, maar de Wet Zorgplicht Kinderarbeid is voor ons een hele goede eerste stap in de juiste richting. Misschien ook juist omdat het een beperkte*

wet is over een onderwerp dat ons allemaal aan het hart gaat. Deze wet is volgens ons een goede eerste stap om te onderzoeken hoe die wettelijke due diligence plicht in Nederland het beste omgezet kan worden in effectieve wetgeving.

Er waren (wederom) veel kritische geluiden over de kwaliteit van de wet. De stemming was spannend, de D66-fractie twijfelde nog. Uiteindelijk wordt op 14 mei, met een krappe meerderheid van 39 stemmen, ingestemd met de WZK. Een historisch moment, waardoor bedrijven in Nederland voor het eerst te maken krijgen met wettelijke due diligence-verplichtingen. Veel hangt af van de verdere uitwerking van de AMvB's. De minister geeft tijdens het debat over de wet aan dat de AMvB's pas zullen worden uitgewerkt na de evaluatie van de IMVO-convenanten, die in de zomer van 2020 wordt verwacht. Dit is gunstig voor de lobby van het MVO Platform voor brede due diligence-wetgeving.

Doordachte mix aan MVO beleidsmaatregelen

De UNGP's stellen dat overheden een 'doordachte mix aan maatregelen' moeten implementeren. Het Nederlandse beleid schiet hierin tekort en het MVO Platform heeft eraan bijgedragen dat de term en het besef dat Nederland haar beleid moet herzien op de Nederlandse agenda is komen te staan. Voor de zomer publiceerde het MVO Platform het visiedocument: 'Doordachte mix van vrijwillige en bindende maatregelen'¹³, waarin stelt dat een doordachte mix aan verschillende typen beleidsinstrumenten nodig is in plaats van alleen vrijwillig beleid. Het stuk introduceert de 4 V's: *voorlichting*, *verleiding*, *voorwaarden* en *verplichting*. Bindende maatregelen zijn nodig, waaronder brede due diligence-wetgeving, om in Nederland een doordachte mix te ontwikkelen.

Wet ruimte voor duurzaamheidsinitiatieven

In 2018 bleek dat staatssecretaris Keijzer de focus van het wetsvoorstel Ruimte voor Duurzaamheidsinitiatieven voorlopig wil beperken tot dierenwelzijn, energiebesparing en CO₂-vermindering. In juli 2019 ontvangt de Tweede Kamer het Wetsvoorstel, waarin de mogelijkheid wordt opengelaten om in de toekomst met een AMvB ook het thema 'eerlijke handelsketens' onder de wet te laten vallen. Binnen de bredere discussie over bindende maatregelen lijken verschillende partijen (o.a. SP en PvdA) wel oren te hebben naar het uitbreiden van de Wet ruimte voor duurzaamheidsinitiatieven naar MVO-onderwerpen. De SP dient hiertoe ook een amendement in. In oktober dient de Kamer vragen in over het wetsvoorstel, maar sindsdien lijkt het proces stil te liggen. Het coördinatiepunt volgt de ontwikkelingen rondom de wet, maar voert geen lobby.

Conflictmineralen

In de zomer presenteerde Buitenlandse Zaken het conceptvoorstel voor de Wet Uitvoering Verordening Conflictmineralen, met betrekking tot het toezicht op de EU-Conflictmineralenverordening die in 2021 van kracht wordt. Het MVO Platform nam deel aan de internetconsultatie.¹⁴ Daarin riep het MVO Platform de Nederlandse overheid op om de Wet Uitvoering Verordening Conflictmineralen op enkele punten te verduidelijken, waaronder de bevoegdheden en controles van de beoogd toezichthouder, de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Ook benadrukt het MVO Platform de noodzaak van transparantie over welke bedrijven aan de wet moeten voldoen en het nemen van aanvullende maatregelen. Dat het toezicht wordt belegd bij Inspectie leefomgeving en Transport, is opvallend, omdat de ILT geen ervaring heeft met toezicht op MVO.

¹³ [Doordachte mix aan maatregelen, juni 2019](#)

¹⁴ [Reactie internetconsultatie MVO Platform](#)

2.5 Ontwikkelingen Platform

Coördinatiepunt

Het coördinatiepunt van het MVO Platform is ondergebracht bij SOMO. In 2019 vervulden Gisela ten Kate, David Ollivier de Leth en Trude Vredeveld deze functie. Daarnaast is Manon Wolfkamp, als freelancer, ingezet voor het leiden van de werkgroep wetgeving. Het MVO Platform werkte voor de interne en externe communicatie samen met René Vlak en Noor Backers (SOMO).

Het coördinatiepunt van het MVO Platform probeert continue bij haar leden te peilen of de focus en de aanpak van het MVO Platform aansluit bij de behoeften en verwachtingen van de leden, voornamelijk tijdens Platformvergaderingen, (ad-hoc) lobbyoverleg of andere bijeenkomsten. In 2019 heeft het coördinatiepunt geen formele evaluatie gedaan naar de tevredenheid van de leden, maar uit informeel contact en tijdens Platformvergaderingen blijkt dat leden over het algemeen tevreden te zijn met het werk van het Platform.

Communicatie

In januari 2019 werd de nieuwe online community gelanceerd, om kosten te besparen en de gebruiksvriendelijkheid te verbeteren. De bezoekersaantallen van de website en de interacties op Twitter zijn in 2019 aanzienlijk toegenomen ten opzicht van het jaar daarvoor (zie activiteitentabel, hoofdstuk 3). Dit wordt mogelijk mede veroorzaakt doordat het MVO Platform door haar werk, extra netwerken en verbeterde dialoog met ambtenaren en Kamerleden, met lobbybrieven en een aantal publicaties, meer zichtbaar heeft kunnen maken. Ook is het MVO Platform zowel in de Eerste Kamer als Tweede Kamer genoemd in verschillende debatten. De nieuwe website heeft mogelijk ook bijgedragen aan betere vindbaarheid.

Uitwisseling

Het MVO Platform organiseerde in 2019 vijf Platformvergaderingen, twee stuurgroepvergaderingen, diverse (ad-hoc) lobby- en/of uitwisselingsbijeenkomsten. Op 18 april organiseerde het MVO Platform een kennissessie over leefbaar loon/leefbaar inkomen. Hierin is besproken wat de mogelijkheden zijn voor een aantal leden van het MVO Platform om gezamenlijk te lobbyen op dit onderwerp, vooral gericht op het beleid van de overheid voor maatschappelijk verantwoord inkopen.

Ontwikkelingen in het netwerk

In 2019 had het MVO Platform 25 leden (zie bijlage I). Terre des Hommes heeft begin 2019 haar aspirant-lidmaatschap omgezet tot een formeel lidmaatschap. Save the Children werd in september 2019 aspirant-lid en werd begin 2020 formeel lid. Per 2020 nemen Greenpeace en Fairfood afscheid van het Platform.

3. Financieel overzicht

Hieronder is de financiële rapportage van het MVO Platform over 2019 te vinden.

Lasten	Begroot €	Realisatie €
Personeelslasten		
<i>Personeelskosten</i>		
Coördinatie en communicatie	190.243	195.869
<i>Overige personeelskosten</i>		
Module handelsmissie 2019	10.000	10.241
Bijdrage personeelskosten werkgroep wetgeving	0	4.259
Subtotaal personeelslasten	200.243	210.369
Projectlasten		
<i>Communicatie: website en publicaties</i>		
Website onderhoud en verbetering	1.500	2.720
Online community (abonnement)	500	525
Publicatiekosten en vertalingen	750	826
<i>Overige projectkosten</i>		
Zaalhuur en catering	500	80
Reiskosten	500	627
<i>Onvoorzien</i>		
Onvoorzien	1.007	237
Subtotaal projectlasten	4.757	5.015
Totale lasten	205.000	215.384

Baten	Begroot €	Realisatie €
Ledenbijdragen		
ActionAid	5.000	5.000
Amnesty International	8.000	8.000
Both Ends	5.000	5.000
CNV	8.000	8.000
Cordaid	14.000	14.000
Fairfood	2.000	2.000
Fair Wear Foundation	8.000	8.000
FNV	18.000	18.000
Goede Waar & Co	500	500
Greenpeace	8.000	8.000
Hivos	18.000	14.000
ICCO	14.000	14.000
Landelijke India Werkgroep/ Arisa	500	500
Max Havelaar	5.000	5.000
Milieudefensie	8.000	8.000
Oxfam Novib	18.000	18.000
Pax	8.000	8.000
Schone Kleren Campagne	5.000	5.000
SOMO	16.000	16.000
Stop Kinderarbeid	5.000	5.000
Tax Justice NL*	0	0
Terre des Hommes	0	5.000
UNICEF Nederland	14.000	14.000
VBDO	2.000	2.000
World Animal Protection	5.000	5.000
Subtotaal ledenbijdragen	195.000	196.000
Overige bijdragen		
ICCO en CNV Internationaal - Module handelsmissie	10.000	10.335
Bijdrage vanuit reserves MVO Platform		9.049
Subtotaal overige bijdragen	10.000	19.384
Totale baten	205.000	215.384
Saldo (baten -/- lasten)	0	0

Extra modules MVO Platform 2019	Begroot €	Realisatie €
Module 5: MVO in diplomatie en handelsmissies	10.000	10.241

Bijlage I – Lijst deelnemende organisaties 2019

1. ActionAid
2. Amnesty International - sectie Nederland
3. Arisa
4. Both ENDS
5. CNV Internationaal
6. Cordaid
7. Fairfood
8. Fair Wear Foundation
9. FNV
10. Goede Waar & Co
11. Greenpeace Nederland
12. Hivos
13. ICCO
14. Milieudefensie
15. Oxfam Novib
16. PAX
17. Schone Kleren Campagne
18. SOMO
19. Stichting Max Havelaar
20. Stop Kinderarbeid
21. Tax Justice NL
22. Terre des Hommes
23. Unicef Nederland
24. VBDO
25. World Animal Protection